

Вороніна Надія Вікторівна,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права
Національного університету»Одеська юридична академія

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ІНСТИТУТУ СТРАХУВАННЯ АВТОЦИ- ВІЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

З введенням обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів – реальна можливість відшкодувати шкоду, заподіяну при ДТП, істотно збільшилася. Люди, усвідомивши, що їх право на відшкодування шкоди не лише задекларовано в Цивільному кодексі, але може бути реально і ефективно здійснено, стали вимагати цього від страхових компаній.

Страхування цивільної відповідальності – галузь страхової діяльності, об'єктом якої є відповідальність перед третіми особами, яким може бути завдано шкоду, внаслідок будь якої дії або бездіяльності страхувальника. На відміну від страхування майна, де страхуванням покривається конкретна власність громадян або юридичних осіб, метою страхування відповідальності є страховий захист осіб, які можуть потенційно завдати шкоди, хоча страхування відповідальності є частиною майнового страхування.

Відповідальність власників транспортних засобів, або так звана автоцивільна відповідальність перед третіми особами, є одним з основних об'єктів автострахування. Головна особливість цього страхування полягає в тому, що страхування відповідальності є договір, в силу якого страховик зобов'язується перед страхувальником відшкодувати суми, які останній оплатив чи повинен сплатити третій особі в силу своєї відповідальності перед ним, а також відшкодувати витрати по захисту від домагань цього третього особи. Сам застрахований об'єкт, як такий, в договорі відсутній. Дійсно, об'єкт страхування автоцивільної відповідальності, так само як і страхування цивільної відповідальності в цілому, є характерним елементом по відношенню до інших видів страхування. У той час як при інших видах майнового страхування, мова йде про прийняття на страхування будь-якого визначеного майна (при страхуванні від вогню – будови, при транспортному страхуванні – вантажу), що має певну оцінку, при страхуванні цивільної відповідальності; страхова цінність застрахованого інтересу залишається при укладанні страхування, як правило, невизначеної, так як не можна наперед встановити межі відповідальності за що можуть бути згодом заподіяної третій особі збитки.

Відповідно до ст.5 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів»: об'єктом обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності є майнові інтереси, що не суперечать законодавству України, пов'язані з відшкодуванням особою, цивільно-правова відповідальність якої застрахована, шкоди, заподіяної життю, здоров'ю, майну потерпілих внаслідок експлуатації забезпеченого транспортного засобу [1].

В договорі страхування сума збитків заздалегідь не може бути визначена. Особливістю даного виду страхування є також і те, що страховик може виплатити страхову суму, яка належить страхувальнику, безпосередньо третій особі. Страховик, в досудовому порядку, може сам оцінити в межах страхової суми, шкоду нанесену цій особі. Відповідно до чинного цивільного законодавства, власник джерела підвищеної небезпеки, в результаті заподіяння шкоди, зобов'язаний відшкодувати шкоду заподіяну джерелом підвищеної небезпеки, якщо не буде доведено, що вона виникла в результаті непереборної сили або умислу потерпілої особи. Даний постулат в однаковій мірі відноситься як до організацій, так і до громадян, які володіють транспортними засобами.

Потерпілим відшкодовуються шкода у всіх випадках, коли шкода нанесена власником автомобіля, або його довіреною особою, або особою, яка одержала автомобіль напрокат, а також особою, яка протиправно заволоділа транспортним засобом.

Зарубіжний досвід показує, що можливо як обов'язкове, так і добровільне страхування автоцивільної відповідальності. В більшості розвинених країн цей вид страхування проводиться, як правило, в обов'язковому порядку (США, країни ЄС та ін.).

Сутність даного виду страхування зумовлюється тим, що кожен автовласник зобов'язаний відшкодувати матеріальний збиток третім особам (потерпілим), нанесений в результаті ДТП. Дорожньо-транспортною пригодою є подія, що відбулася в процесі руху по дорозі транспортного засобу і з його участю, при якому загинули або поранені люди, пошкоджені транспортні засоби, споруди, вантажі або заподіяно інший матеріальний збиток. Положення Закону, регламентують поведінку учасників дорожньо-транспортної пригоди, застосовуються також у випадках заподіяння шкоди потерпілим при використанні транспортного засобу на прилеглих до доріг територіях [2].

Що стосується створення страхового фонду автоцивільної відповідальності, то брати в ньому участь повинні всі власники транспортних засобів, керуючись тим, що дане страхування проводиться в інтересах всього насе-

лення, так як кожна людина може потрапити в ДТП і виявитися в числі постраждалих.

Отже, страхування автоцивільної відповідальності як правовий інститут – це сукупність правових норм, що забезпечують правові, економічні та організаційні основи добровільного та обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів з метою ефективного захисту прав потерпілих на відшкодування шкоди, заподіяної їх життю, здоров'ю або майну при використанні транспортних коштів іншими особами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 1 липня 2004 року N 1961-IV: // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1961-15>
2. Гаманкова О.О. Ринок страхових послуг України: теорія, методологія, практика: монографія. – К. : КНЕУ, 2009. – 283 с.

Гнатів Оксана Михайлівна,

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права та процесу
Львівського національного університету імені Івана Франка*

ОСОБЛИВОСТІ НАБУТТЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА АКЦІЇ НЕПЛАТОСПРОМОЖНОГО БАНКУ ДЕРЖАВОЮ

Стаття 41-1 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» від 23 лютого 2012 року (далі – Закон) визначає особливості виведення неплатоспроможного банку з ринку за участю держави. Не зважаючи на назву відповідної статті, йдеться не про виведення неплатоспроможного банку з ринку, а про залучення державних інвестицій з метою забезпечення санації такого банку. Очевидно, що йдеться про випадки, коли системно важливий банк потребує залучення інвестицій з метою забезпечення стабільності банківської системи України. Хоча сама ст. 41-1 Закону не визначає підстав для участі держави у виведенні неплатоспроможного банку з ринку, лише вказує, що така участь повинна відповідати критеріям, визначеним Кабінетом Міністрів України за погодженням із Національним банком України.

Досліджувана стаття містить низку суперечностей у правовому регулюванні. Зокрема, відповідно до абз.1, 5 ч.1 ст. 41-1 Закону вказує, що інвестором у процесі виведення неплатоспроможного банку з ринку за участю дер-